

انواع محدودیت رشد:

در جنین، رشد سلولی به صورت افزایش تعداد سلول‌ها و افزایش اندازه سلول‌ها است. اگر اختلالی در مراحل اولیه و در دوره بحرانی تکامل ارگان‌ها یا "ارگانوژنز" رویان اتفاق بیفتد، سلول‌های کمتری تشکیل می‌شوند، اعضا کوچکتر شده و وزن آن‌ها کمتر از حد معمول خواهد بود. این نوع اختلال رشد "محدودیت رشد قرینه" نامیده می‌شود، چرا که تمام قسمت‌های بدن از جمله مغز کوچک هستند. محدودیت رشد قرینه را می‌توان با سونوگرافی در نیمه اول سه ماهه دوم تشخیص داد.

رشدی که در زمان دیرتر آغاز می‌شود، روی تعداد کلی سلول‌ها اثری نداشته، اما روی اندازه سلول‌ها تاثیر می‌گذارد. این نوع محدودیت رشد "محدودیت رشد غیر قرینه" است و بیشتر با مشکلات جریان خون رحمی جفتی ارتباط دارد. وزن نوزاد متولد شده کمتر از حد نرمال است اما دور سر نرمال است.

IUGR

چه دلایلی می‌توانند منجر به محدودیت رشد

جنین داخل رحم مادر یا IUGR شوند؟

- ژنتیک: والدین ریز جثه به احتمال بیشتری نوزادان کوچک خواهند داشت.
- بیماری مادر: مشکلات عروقی، کاهش جریان خون به رحم (ناشی از بیماری‌هایی چون دیابت شدید یا کنترل نشده، فشارخون بالای مزمن یا فشارخون حاملگی، بیماری قلبی، ریوی یا کلیوی، بیماری‌های سیستم ایمنی)
- عوامل مادری: سوءتغذیه یا کم خونی مادر، ناهنجاری‌های رحمی، مصرف سیگار، الکل یا مواد مخدر
- عوامل محیطی: زندگی طولانی در ارتفاعات، رادیولوژیست‌ها
- عوامل جفتی: جفت کوچک یا سر راهی، کاهش جریان خون جفت
- عوامل جنینی: عفونت‌های مادرزادی (سرخجه، سیتومگالوویروس، توکسوپلاسموز، سیفلیس)، حاملگی چندقلویی، ناهنجاری‌های کروموزومی و بعضی از سندروم‌ها

جنین در داخل رحم مادر توسط جفت تغذیه می‌کند و نیازهای غذایی و اکسیژن مورد نیاز خود را فراهم می‌کند. پل ارتباطی جنین و جفت، بند ناف می‌باشد. محدودیت رشد داخل رحمی، به معنی کوچکتر بودن جنین نسبت به سن بارداری است. IUGR عارضه‌ای است که در آن جنین در رحم مادر با سرعت بسیار کمی رشد می‌کند و در نتیجه وزن جنین نسبت به وزن معمول او در هفته بارداری مربوطه خیلی کمتر است. این مشکل می‌تواند ناشی از یک عفونت یا نرسیدن غذا و اکسیژن کافی به جنین باشد. IUGR می‌تواند با عوارض زیر همراه باشد:

- وزن کم هنگام تولد
- عدم تحمل جنین برای زایمان طبیعی
- کاهش سطح اکسیژن خون جنین
- پایین بودن سطح قند خون جنین
- کاهش مقاومت جنین در زمان تولد
- اختلال در تعداد گلبول‌های قرمز جنین
- ناتوانی جنین در کنترل دمای بدن

محدودیت رشد داخل

رحمی (IUGR)

تاریخ تدوین: ۱۴۰۱/۰۶/۰۳

تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۹/۰۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۷/۹/۰۵

کد: MH.BR.PE.NICU.۲۹۲

واحد آموزش به بیمار

ارزیابی و درمان:

از آنجا که علل محدودیت رشد داخل رحمی بسیار متنوع‌اند، در مراقبت از این نوزادان باید سازگاری لازم برای مقابله با مشکلات خاصی که نوزاد با آن مواجه است، وجود داشته باشد.

- این نوزادان باید دقیقاً از نظر ناهنجاری‌های مادرزادی و افت قند خون معاینه شوند.
- نیاز به کالری در این نوزادان بیشتر از سایر نوزادان است.
- مادران باید بعد از تولد این نوزادان از شیردهی به موقع و کافی این نوزادان اطمینان حاصل کنند.
- بیش از ۹۰ درصد نوزادانی که به دلیل محدودیت رشد داخل رحمی کوچک و کم وزن به دنیا می‌آیند، در چند سال اول زندگی خود را به هم سن و سالان خود می‌رسانند.
- اگر به دلیل IUGR زایمان پیش از موعد داشته باشید، ممکن است نوزاد با عوارضی روبرو شوند، اما به احتمال زیاد با تغذیه مناسب قبل از ۳ سالگی با همسالان خود برابر خواهد شد.

ظاهر فیزیکی نوزاد:

در معاینه اولیه بسیاری از این نوزادان ویژگی‌های جسمانی دیده می‌شود که نشان دهنده اختلال در رشد داخل رحم است. ممکن است سر بزرگ به نظر برسد، اما اندازه دور سر طبیعی یا نزدیک به طبیعی است. اندازه دور سینه و شکم به دلیل کاهش چربی زیرپوستی، کاهش یافته‌اند. بافت چربی و توده عضلانی روی گونه‌ها، باسن و ران‌ها کم می‌شود. از آنجا که طول قد این نوزادان معمولاً طبیعی است، نوزاد لاغر و دراز به نظر می‌رسد. آن‌ها غالباً صورت‌های لاغری دارند که شبیه افراد پیر کوچک است. درزهای جمجمه عمدتاً به دلیل کاهش رشد استخوانی پهن هستند؛ بنابراین فونتanel‌های نوزاد تازه متولد شده اغلب پهن و تاحدی فرورفته هستند.

رفتار:

بسیاری از نوزادان دارای رشد داخل رحمی نسبت به اندازه بدن فعال‌تر هستند. این یافته بخصوص هنگام مقایسه این نوزادان، با نوزادان نارس درست است. نوزادان دارای محدودیت رشد داخل رحمی در مقایسه با نوزادان نارس پاسخ مکیدن قوی‌تری دارند، بهتر شیر می‌خورند و سریع‌تر وزن می‌گیرند. این نوزادان مستعد افت قندخون هستند چراکه ذخایر گلیکوژن اغلب ناکافی و تخلیه شده‌اند.